

MARCZIUS TIZENÖTÖDIKE.

Csötörtök

180. szám.

Pest, october 12. 1848.

Nem kell táblabíró politika.

A Marczius Tizenötödike politikai hirlap october—decemberi évnegyedre előfizetheti helyben egyedül a Kiadónál, 2 ft. 30 kr. postán mindennap borítékba küldve 3 frt. 30 kr.

Egy hónapos előfizetést csak helyben egyedül a Kiadónál s a hónap első napjától számítva 1 forintjával fogadunk el.

Hirdetések egy háromszor hasábozott sorért, vagy ennek helyéért 2 kr. pp. fizettetek.

Pest october 11.

Hadseregünk tegnap este még Nikolsdorfbán, a határszéltől másfél állomásnyira táborozott.

Ma reggel egy futár érkezett, kinek jelentése szerint Moga vezér Ivánka őrnagyot, a bécsi nemzeti gyűléshez küldötte, megtudakozandó, mint vennék az osztrákok azt, ha a magyar sereg Jellacsichot üldözve a határt átlépni.

A vezér azonban kijelenté, hogy ha a pesti kormány parancsolja, a bécsi kormány beleegyezése nélkül is át fog törni a határon.

Jellacsich Swechat mellett három órányira Bécsen innen táboroz.

A becsstelen ember körülbelül 9000 horvátot ismét elhagyott. Ugy, hogy most 8000 emberénél, ha sokat számítunk is, több nem lehet. Ezek azonban seregének javát teszik.

Az elbocsátott boldogtalanok minden esetre Roth generál sorsára jutandnak. Felkelő népünk közül néhány ezer elég lesz őket lefegyverezni.

Táborunkban még arról senki sem tud semmit, hogy Jellacsich segítséget kapott volna. Volt ugyan rendelete alá bocsátva körülbelül 15,000 ember, de az még Latour hadügyministersége alá esik.

Becsületos ember szégyenleni is fogna harambasa alatt szolgálni.

Olly reményről azonban, hogy már ezzel a harcznak vége van, csak tegyük le.

Hogy a reactio még minket meg fog kísérteni az bizonyos, és természetes, Még azt azonban ki-venni nem lehet, hol lesz circiter az osztrák Mo-

narchia, Vendée-je, mert arra nem elég egy hadsereg maradványa, oda szükséges egy provincia is. —

Horvátország meg van verve. Magyarországról, Olaszországról, s a német tartományokról szó sem lehet. Az erdélyi reactio csak mesterkéltség volna. Tyrol tekintetét sem érdemel.

Hátra maradnak a szlávok. De ezek a hányan vannak, annyifelé szitnak. A horvátok schwarzgelbek, a prágaiak csak szinből illyrek, s a szláv győzelem után ők volnának az elsők, kik ezen undok színeket elvetnék.

Az osztrák reactionnak nincs más menedéke, mint a sorkatonaság.

Hanem ebből azonnán nagy levonásokat kell tennünk. Az olasz német és magyar hadcsapatokkal már egyáltalában nem boldogulhatnak.

Ezen zászlóaljok ha nem is fognának egyenesen a néphez átmenni, harczolni ellenük semmi esetre sem fognak.

Egyébaránt egész ügyünk isszonyuan complicált egy historia, készülnünk kell folyvást, és pedig sebesen és rögtönözve, mert kitudja a ránkövetkező perczben minő véletlen adhatja elő magát.

Batthyáni Kazmér baranyai főispán a kormánynak hivatalosan jelenté, hogy ő újabb rendeletig a Roth féle foglyok visszabocsátását fel függesztette, mert tudomására esett, hogy azon nyolczvan ember, kiket a magyarok eskütétel után hazájokba visszaerestettek otthon ismét fegyvert fogni kényszeritettek.

A mennyire értesülve vagyunk a kormány már tett intézkedéseket, mi történjék ezen körülmények után e boldogtalanokkal.

Pécs körüli hírek szerint Batthyáni Kázmér kerületében nagy erélyt fejt ki, s iránta a név valamint a vagyonosb osztály is határtalan birodalommal viseltetik.

Tegnap reggel a pattantyus laktanya pinczéiben roppant mennyiségű hadi szerek vétettek számba.

Az előbbi ministerium olly gyáva és haszontalan volt, hogy az effélékhez a világért sem mert volna nyulni. Hollott ez lett volna első teendője.

A hivatalos lelettár szerint ezen hadi szerek: ágyuk, golyók, szekerek, értékekben egy pár millió pengő forintra rugnak.

Jól gazdálkodtak az osztrákok számukra puska azonban 800 darabnál több nem találtatott.

Pest october 12.

Lapjaink egyik régebbi számában egy vidéki levélben az foglaltatik: hogy egy részeges jegyző álmból hirtelen felriasztatván azon kérdésre: kicsoda az ur? — azt felelé: Én gróf Rádai vagyok.

Az jött tudomásunkra, hogy némellyek ezen anecdotta alatt, gróf Rádai személyére vonatkozó sarcasmust hisznek ben rejleni.

Azon urakat utasítjuk ezen czik figyelmesb átolvasására.

Egy jegyző phantasticus álmaiban saját magáról mindenféle szépcket, kellemest és dicsőségest álmodott.

Jegyzőnkkel történetesen azon hiuságos csalékép játszott: hogy ő az a derék hazafi, Rádai Gedeon, kit tán személyesen is, de hírből minden esetre ismert.

Ez az egész.

Ez iránt nyilatkozni kötelességünknek tartottuk, mert ha csak egy ember is volna, ki Rádai Gedeonra nézve minket félreértene, az bennünk igen kellemetlen érzést gerjesztene.

Ma délben a körben egy ösmerősünk egész környülményességgel beszélte el, mint szökött meg a nádor huszároktól egy káplár és két közvitéz, s mint jöttek két és fél nap alatt sebes vágatva Prágától egész a magyar határszélelig, hol őket Smertik kormánybiztos hazafias fogadás mellett mindennel ellátván, ide Pestre küldötte.

Ezen szökés historiája valóságos regény. Legmulatságosabb benne az, hogy egy helyütt a legénység pénzben gonoszul megszorulván, egy kéznél levő ezüst órát pedig hirtelenében, vevő nem létében el nem adhatván a korcsmárost a káplár Quittunggal fizeté ki! —

A derék káplár neve Balla, bácsmegyei fiu, kit a honvédelmi bizottmány hadnagynak nevezett ki. Helyes.

E legénység némi jutalmára egy hazafi azonnal 2 pengő forintot küldött be szerkesztőségünköz.

— Az augsburgi algemeineben egy bécsi levélben igen mulatságos dolog fordul elő.

Levelező szerint Zicsi Ödön october 2-dikán Bécsbe érkezett, s erősen protestált azon hír ellenében mintha őt a magyarok statarialiter felakasztották volna.

Pest. oct. 11. 1848.

Kis anecdotát mondok, mellyből ezt tanulhatja az ember, hogy országos rendőrségünk sokat alszik vagy legalább későn kel.

Számtalan gőzös járta már szőke Dunánkat a nélkül, hogy valahol a határon belől egyéb uti levél szokott kéretni, mint azon jegy, mellyet a gőzhajó hivatalnál váltani kell.

Egynehány hetek előtt Pestre jöttem, uti levelem peraze nem volt, de nem is kellett.

Ma ismét gőzökre megyek elutazandó.

„Kérem mutassa uti levelet.

„Nincsen.“

„Hja, akkor nem eresztjük a hajóra.“

„Hiszem egy héttel ezelőt, tegnapelőtt, sőt tegnap még kérdés sem tétetett uti levél felől, az óta pedig semmi ebbéli rendelést nem olvastam.“

Nem tesz a semmit, hanem menjen az országos rendőrségi hivatalhoz, még csak két negyed van hétre.“

Elmegyünk — mert husznál több utasítatot el — az orsz. rendőrségi hivatalnál zárt ajtókra találunk, elküldünk egy szolgát, várunk egy sőt két negyedik, ez alatt eszünkbe jön külföldi utazásunkról, hogy másutt éjjel nappal, különösen gőzösök indulásánál minden perczen lehet uttlevelet váltani, hetet út az óra s még sem jön senki.

Az alatt a gőzös elment.

Készítsek-e commentart ezen rendőrségi rendtelenséghez, számoljam-e elől mind azon roppant kárt, mi illy meg nem bocsátható méltánytalanságból következhet.

Ugy hiszem nem lesz szükséges, de figyelemzetetésül szolgáljon minden utasnak addig, míg ezen rendtelenséghez szokva nem leendünk, s ohajtanám, derék rendőrségi hivatalfőnökönek, ki bizonyosan az alatta lévő hivatalosak hanyagságáról értesítve nincsen.

Ützés.

A király nem király.

Minél több napok váltják egymást a hosszú események során annál inkább győződik a nemzet kebele arról, hogy a király nem király!

Minél több teher küldetik a nemzet ős szabadságának lesujtására ama szép palotának szurtos műhelyéből, hol — ördög minden ostroma pat-

tog a gazdag zsákmány vesztése miatt: annál inkább felrezege a nemzet világa, s látja — hogy bizon a király nem király!!

És ezt nem egy — a magyar — nemzet látja, látják ezt mindannyi nemzetek, valamennyi előtt a magyar események tudva vannak.

És ezek valamennyien, mind azt kiáltják: „a király minden, a mi a viágon lehet, csak nem király.“

Mi hát a király?

Egy ember, kinek fejét a nemzetek biralom koronája ékesíti — és hogy ékesitse — esküt tesz a nemzetek boldogítására! esküt ezeknek mindennemű ellenségek ellenel oltalmazásukra!! esküt a törvények megtartására — jogaik s szabadságaik meg nem csonkítására!!!

Egy ember, kit ezen eskünek szegésére néhány gaz ámitók ájtatos szavaikkal képesek rábirni; képesek a nemzetek kibékithetlen ellenségévé, jogaik s szabadságaik zsarnokává tenni.

Egy ember, kit kedves tanácsnokai szemtelen vakmerőségek által, önmagával harcra kovernek. — Akár itt, akár ott nyerjen, mindenkép veszít.

Egy ember, kit kedvesei azon édes hitben ringatnak: hogy ő érette teremtettek a népek milliói, s nem ő a népekért.

Bizon mondom, — hogy nem ragyogott még istennek oly napja az égen, melly a népek királyát eme hitében inkább megvakította volna, mint az, — midőn félre téve adott szavának eskü általi peccsétjét — a helyett, hogy népének boldogságán dolgoznék, azt önvérébe fullasztani akarja.

Nincsen erő, melly valamely nemzet keblében — királyá iránt örökölt bizalmat megingatná: mint midőn a király előbbi hatalmának — mit zsarnokság bélyegez — visszaállítására, népeinek hadat izen. —

Nincsen erő, melly valamely nemzetet — királyá trónjának oltalmazásától, — ennek veszélyben tétékor — eltaszítna, mint az midőn a király nem hű népében, hanem az álnok sátn, Luczifer, Jellachich, Belzebub s mit tudom én hány ördögök ármányiban keresi trónjának szilárdságát, avagy csak biztosítékát is.

És a magyar nemzet királyá e téren áll.

Őn érdeke s a poklok érdeke egyesülve tünt elő a népek érdeke ellen.

A magyar nemzet alkotmányos nemzet. — A király alkotmányossága, őn s átkot szolgál érdekének nyomoruságos eszközök s minden — csak nem törvény, nem bizalom utján leendő felállításában álarczáskodik.

A magyar nemzet szabad s független nemzet, milyennek lennie nemzeti méltósága hozza magával. — A király a népek szabadságának s független kormányzásának eltiprására rabló csordát küld a hű nép országába, hogy duljon, égesen, raboljon mind addig; míg a nép lelke fel nem rázkodik a hosszú kegyetlenségeken, s azoknak megboszulásokra tömegestül fegyvert ragadva kiütze az ördögöt minden szolgálival együtt békes lakából — annak bizonyosságul, hogy királyá iránt hű s az országot számára kitisztította.

Ám ne himezzünk hámozunk többé, mondjuk ki nyíltan: mikép a király bizon vakító hitben

pang, ha hiszi, hogy akkor is, midőn a magyar-nak kiirtására egy felizgatott csordát küld, — a magyar nép a királynak, nem pedig magának számára tartja meg a tiszta szabad hont, — a királynak s nem hazájának, alkotmányának, szabadságának megszilárdítására áldozza fel életét, vérét, s minden vagyonát.

Mondjuk ki nyíltan, hogy bizon királyom! a te kegyeid, — mellyek oly szurkos madzagként hullottak a magyar nép torkába, s mindig oda ragadtak — már végre lonyelettek, s bizon nagyon irtózatot hatást gyakoroltak a bizalom élesztésére. —

Mert egy oly kegyes király emlékirat a magyar nemzethez, mellyben a király esküje nyíltan meghazudtoltaik, és mellyhez a király hű ragaszkodását Magyarország nyíltan bevallotta.

Egy oly kegyes királyi rendelet, mellyben az előbb, mint felségsértő, királyi parancsit megszegő, akasztófára ítélt rebellis, Jellacsich, ismét kedves bánnak kinéveztetik, s így ismét a királyi szó szentsége kijátszatik. —

Egy oly kegyes királyi levél, mellyben a nádor — ki a nemzet bizalmával koszorúzva, a pártütő csordának megsemmisítésére táborba szál — a táborból Schönbrunnba idéztetik, s ott koszorúzott hivatalának elhagyására kényszerítettik.

Egy oly kegyes királyi nyilatkozat, mellyben a nemzet javára, s soha a királyén tartott magyar sorkatonaság nem az országának, de a császárénak lenni kegyesen nyilvánítottik. —

Egy oly kegyes királyi megbízó levél, melly Lamberget királyi biztossá, s teljes királyi felhatalmazottá, akarja tenni. —

Egy oly kegyes királyi nyilatkozat, hol tudtúl adatik, mikép a király azon feltételnek, hogy a rablócsordát Magyarhon békes földéről visszatérítse, rögtön eleget tenni nem képes.

Bizon ezek mind megannyi okiratok a magyar nemzet kezében Europa népei előtt, mellyekben a király önmaga mond le a királyságról, önmaga tanusítja, mikép a király nem király!!!

Ezekben a király megmutatja, miként alkotmányos népnek alkotmányos királyá lenni nem képes.

Ezek mind megannyi felderítésül szolgálhatnak a magyarnak, mikép lássa, hogy bizony a király nem az, kit lenni hitt.

Mert nem oltalmazza népét az ellenségtől, sőt azt a világ minden zugából eléidézetté népe szabadságának nem csak, de minden vagyonának, sőt életének felemésztésére.

Ezek mind oly kis adatok a nemzet kezében, mellyek nagyszerű következménye leend — a bizalmatlanság, s az annyira biztosnak vélt trón összeomlása.

Ezek mind oly adatok a nemzet kezében, mellyek fénnel árasztják a nemzet lelkét, hogy meggyőződjenek: miként ő — csak és egyedül szabadon választott kormányzók alatt lehet szabad s független. —

Csak és egyedül király nélkül élhet önmagáért, honáért, alkotmányaért, s boldogságaért.

Érzi ezt minden igaz hazafi, ki honát, alkotmányát, és boldogságát szereti.

És ha van, ki nem érzi ezt, vessen számot magával, s jöjjön tisztába, mert az idő rohanva halad, rögtön áll elé, hol választania kell jobb vagy bal felé. —

Milyen részt választ, akként fog örülni boldogsága- s nemzetének jólété, — vagy sirni őns a nemzet örök elenyészte felett!

Gergelyi.

A három utolsó!

Ezer nyolczszáz negyven nyolczat irtak a népek. Milanoban a nép megszűnt dohányozni és a lutriba tenni. Franciaországban a nép lakomákhoz készült, melyektől rettegett a polgárkirály, a szarvasbőrkeztűs, csernős körtefaj. A magyar országgyűlés arról tanácskozott, miként kellene az ötven éves nádor érdemeit a 9 hetes nádor személyében megjutalmazni, és az adminisztratosokat ildomozni.

Azóta vérpatakok választák el egymástól Kain fiait az Abel fiaitól. Az élet kifordult szokott sarkaiból. Ugy látszik az ur komolyan fogott hozzá, hogy valósuljanak e szavak: Ecce, nove facie omnia.

Martius tizenötödike első példáját adá, hogy Budapesten is emberek laknak, hogy itt is tudnak egyébről gondolkozni, mint házbér szedéstről, és házbér fizetésről.

Az új alkotmány megszületett ezer kínok között, bár vérontás nélkül, és a könnyen hívők homlokán tiszta öröm sugárzott.

Mi már akkor kérdezők: mire való vajjon még most is a nádor? miért szent és sérthetetlen?

És azt mondták a bölcsek: a király személyét fogja képviselni. Ő fogja a törvényeket szentesíteni és végrehajtani.

A tapasztalás pedig mondja: ő volt a levél-nádor Buda és Bécs, Buda és Inspruk között. Valóban drága postillon!

És ránk nehezültek a csapások, és elment a nádor hadvezérnek. És elment a Balatonra halászni, és midőn az ángolnát meg nem foghatta, bucsut vett hivatalától, ránk hagyván Buda várán egy régi palotát és egy félig kiépült nem tudom mit és rendelkezési jogot évenkénti félmillióról.

És azon testvérpár, ki tavál a nádorok sorát kiadta, e sort most bátran befejezheti mondván: István az utolsó nádor.

A történet buvároknak pedig ajánljuk, hogy egy kis parallellát készítsenek Kodros athenai utolsó király és István az utolsó magyar nádor között.

Az utolsó csepp vért hiszem, hogy ide adta volna, de a kaiserlicher prinz az első cseppnek kiontásától kissé irtózott.

És a marcziusi eseményeket megrontandó, oda hol a népek sorsát intézik, betolakodott az ördög és báró Jellacsics Jósefet kinevezteté Horváth Bának.

És a horváth Bán olly dicsőségesen viselte magát, hogy Magyarország nem érdemelné Kadur

hadvezéseit, ha nem mondaná ki ünnepélyesen: Az utolsó bának neve báró Jellacsics József.

És összegyülekezett a görög nem egyesültek zsinata és megválasztá Rajacsics Jósefet érseknek a Karloviczi székre.

És az érsek példájául véve a kereszténység alapítóját, szelidséget és igazságot, szeretetet és testvériséget kezdé prédikálni, és megtérének szavaira sok ezren, és anyagilkos kezekkel kezdének irtani mindent, mi utjokban vala.

És a magyar történet írónak lehetségessé tenendi, úgy reméljük a magyar törvényhozás, följegyezni a legnevezetesebb és egyik lapjára; Rajacsics József az utolsó Karloviczi érsek.

Át kell az érseki széket tenni vagy a hős Fehértemplomba, vagy a derék Verseczre, de Karloviczon hagyni nem szabad.

És lesz, hogy azon évben, melyben azt akarták bizonyos helyen írni: megigáztatott, megölet az utolsó magyar, azt fogják írni: István az utolsó nádor, Jellacsics az utolsó bán, Rajacsics az utolsó Karloviczi érsek.

Barsi József.

Pápa, october 6.

Ma kísérnek városunkból 57 hadi fogolyt Komáromba. Arczaikon semmi harczias kifejezés, szegény együgyű gyáva gyerekek. Különösen, hogy attól féltek, talán Jellacsichoz küldetnek.

E foglyok láttára lehetetlen el ne szomorodnia az emberi érzemek. Lehetetlen az élő Istenhez nem sohajtani haragos mennyekövekért.

Én láttam őket, és esküt tettem lelkemben mindazok ellen, kik a népek boldogságát így fertőztetik; és átkot mondék dynastiánkra, és örökre fölmondám hűségemet bárminemű monarchiának. Átkozott legyen az első monarcha Nimród, kit a nagyravágyás szült; és — de nem mondom ki átkomat még azokra, kik a monarchákat védik, ők megtérnek, csak e lapokat figyelemmel kísérjék.

Könnyű harczot dictálni a királyi trónokról, de részt nem venni azok iszonyaiban! Igen, ti kaczagva halljátok népeitek mérsároltatását, ti büszke monárchák! de vigyázzatok halálos ágyaitok fölött jelenendének meg az ártatlanul elvérzettek szellemei vípera kigyók alakjában: (Isten! e kéréssem legyen) és czípkedjék érzéktelen sziveiteket évek hosszú során, mint hajdan Prometheus májját Jupiter sasa.

Hej király! király! hányszor kértük érted a mindenható Istent, és most te azzal jutalmazod hűségünket, hogy illy vad csordát küldesz nyakunkra, kik szegény népedet koldussá teszik, asszonyainkat, szüzeinket megfertőztetik, és mindezt, nézheti a vallásos király!

Vigyázz király! és emlékezzel 1-ső Ulászló királyra, kivel tanácsosai az esküt megszegették, s tanuld meg! „non temerare fidens!!

Ne ámítsuk tovább magunkat, számítsuk tovább a magyart, hogy ezt nem a király teszi; sőt

mondjuk ki szegény király-imádó népünknek, hogy a legsúlyosabb vád királyunkra szál; mert ki is képzelheti az austriai császárt, és magyar királyt olly gyávának, hogy egy hiu asszonyálat képes legyen vallásos érzelmeit a népek boldogságának földulására fölhasználni.

Mondjuk ki nyíltan, hogy 5. Ferdinánd a magyar királyi nevet úgy beszenyezé, bemocskolá, miszerint szegény volna továbbra is királynak nevezni a magyarok főkörmányzóját.

Mondjuk ki, hogy az a király, kihez a magyar bolondulásig hűséges volt, kit annyiszor, és olly szépen megkért, hogy jöjjön keblünkbe, és pusztá megjelenése széttépi a pártütök zászlóit, hogy az a király mondom megveté annyi milliók epodó kérelmét: elhagyott bennünket a vész óráiban.

Szegény király! kinek betegágyához el nem hatott az epodó magyar nép hűséges imája: ki mégis be hagyá magát szőni az ármány hálójába, ki megvetve a magyar vitézséget fönnen hanykodott azzal, miszerint ő maga fogja megőrizni koronáját.

Ugy-e?!? — Talán a pártütök társaságában? talán a rablók vad csordájában? Ám tessék megvédelmezni a magáét, mi majd megvédjük a magunkét. De többé a magyar nagylelkűségre ne számoljon. Én remélem, hogy a magyar nemzet lesz olly férfias mint a Francia, mely a megszükkült monarchának a „már és ő“-t eldanolá.

Igen igen király ur! ön reánk ne számítson, ne bizzék azon magyar-hűségben, melyből önök csufot üttek. S ha mégis találkozzandának magyarok, kik számalomból önt Budára meghívják, kérem vesse meg kérelmeket, mert e nemzetnek egészséges rész e önt ispotályban igen, de királyi trónon jó szemmel soha sem látandja!

Az irgalmas Isten, megsokalván a magyarok százados szenvedéseit, ön és eldődei kormánya alatt, eltökélé magában a polgári és isteni erényekkel egyiránt díszeskedő magyar nemzetet megszabadítani önöktől.

És mit tett a nagy Isten? — Önöknek eszét vette el! Elvette még azon águknak is, mely a jó magyar földbe átülttetett, de melly itt erős gyökeret nem vert, mert betekintett a camarillába mint bolond Istók Debreczenbe.

Az ármány, mellynek zászlója aláesküdött ön, kísérje minden léptein, a viszonylátásig!

T.... F.....

Bécs, oct. 7.

A tán elsieltett összeütközésre a hadi minis-teriumnak egy rendelete nyujta okot, melly szerint tegnap reggel egy gránátos zászlóalljnak kellett volna kiindulni a déli vasuton Magyarországra, hogy csatlakozék a magyarországi főbiztossá nevezet bán seregéhez. Már a kinevezés fölötté boszantott, mert nem leheté vallani, hogy két vivó párt közül az egyiknek teljhatalom és a másik felett bíraskodás is adassék. A gránátosok

